

הפתיחה המרגשת: שכטר ופיגין על הבמה

בתוספת הסובלנות שלהם, באירצונם לשמוע ביקורת, בחששותיהם פן יטלו מהם את הישג שלל והכבוד, לא היו אנשי מוכנים לפתוח את ועידתם למי שאינו שייך אליהם. אינה אסון היה מתרחש לוא היו מניחים להשתתף בוועידה גם למשלחת היהודים הרוסים ששלחה ממשלת ברית-המועצות לבלגיה במיתקפת-נגד? מה היה קורה אם הרב מאיר כהנא היה משתתף בוועידה וימשיע שם רעיונות מרגיזים ובולתי מקובלים? בסופו של דבר היה הרוב מחליט כפי שהחליט בלעד. אולם סגירת שערי

ברית-המועצות בישראל. ערב נסיעתו לועידת ברית-המועצות בלונדון כתב העורך הזה, אם הוא סבור שהוא באמת מתאים לתפקידו ואם לא היה הולם יותר להציב בראש ההתאחדות עולה חדש, כמו גרישא פיגין למשל? השיב כסה: "לא! מה יש, השם שלי לא אומר מספיק? אני איש ציבור מוכר. אני נלחם למען הקליטה הכללית והחברתית של עולי רוסיה. זה הדבר הראשון שמעניין את העולים. אני סבור שאם היינו ממנים את גרישא פיגין ליושב-ראש ההתאחדות

סר אחרי פרשת הגנרל דרגונסקי, העמידה את ועידת בריסל באורה הנכון. המימסד היהודי חרד מאז ומתמיד מפני שבירת המונופול שלו. די להזכיר את ועידת קושטא בתקופת השואה, אותה ועידת שתפקידה היה לחלק סרטיפיקטים ליהודים שהצליחו להמלט מאירופה הנאצית. גם ועידת הצלה זו היתה מורכבת ממפתח מפלגי תי בדומה לוועידת הצלה של יהודי רוסיה שהתכנסה בבריסל.

עבור העסקנים המפלגתיים הותיקים חשוב יותר, כמה מאנשי מפלגתם יכללו במשלחת. כמה מהם ישבו בנשיאות וכמה יורשו להשמיע נאומים, מאשר גורלם של היהודים שאותם הם אמורים להציל. סמל לגישה זו היא בחירתו של יונה כסה כיושב-ראש ההתאחדות עולי רוסיה בישראל, גוף שהוקם ערב ועידת בריסל כדי להוות את הגוף הציבורי, שייצג את ישראל במאבק למען יהודי ברית-המועצות.

מסעות יונה השני

יונה כסה (63) הוא ודאי עסקן מפלגתי בעל זכויות. הוא היה ח"כ עד הכנסת ה-17 של ח"כים. שלוש פעמים היה מוזכר מפא"י, 17 שנים היה חבר ועדת החוץ והביטחון של הכנסת. עם זאת כדאי לציין שכמעט רבע מהביאוגרפיה הרשמית של כסה מוקדשת לתיאור מסעותיו בעולם. הנה למשל, קטע מהביאוגרפיה הרשמית שלו שהופיעה

אלא להזעיק ולצרף למאבק יהודי ברית-המועצות את חוגי השמאל, את ארגוני ה-סטודנטים, את האיגודים המקצועיים, את אישי המוסר והמצפון בעלי השם העולמי.

מדוע הושאר ח"כ משה סנה בבית?

מקום אוטו פרימינגר, שכבודו כבמאי סרטים במקומו מונה, היה צריך להופיע בוועידה כזו הבמאי השבדי אינגמר ברגמן, שהביע כבר את הזדהותו הסובבת עם יהודי ברית-המועצות. במקום להשמיע ב"אוזני העולם נאום של ח"כ סורקיס מכפר-סבא או של הרשל שכטר מארצות-הברית, היו צריכים להופיע בוועידה מנהיגים מוכרים של השמאל החדש כמו הפרופסור נור-עם חומסקי או הרברט מרקוזה, שהיו בין חותמי העצומות למען יהודי ברית-המועצות.

בארצות-הברית, למשל, קיימים עשרות אירגונים יהודיים לא ממוסדים, הפועלים למען יהודי ברית-המועצות. אף אחד מנציגי אירגונים אלה לא הוזמן להשתתף במשלחת האמריקאית לוועידת בריסל, אחרי שראשי המשלחת חששו כי נציגי אירגונים אלה לא יקבלו מרות וינסו להשמיע רעיונות עצמאיים בוועידה.

אדם מסוגו של ברני דויטש, המיליונר היהודי שאינו עסקן מפלגתי אך היה הראשון שהעז להתמקד נגד התכתיב ממשלתי להישאר לגבי השתיקה בפרשת יהודי ברית-המועצות, אירגן את מסעם של יאשה קאזאקוב ופרפלינג בארצות-הברית, לא הוד

חרפה בגריסל

הוועידה בפני שני אלה, שלוחתה בגירוש של הרב כהנא מבלגיה, המיטה חרפה נוספת על הוועידה. היא שמה לצחוק וללעג את הפגנת הליכוד היהודית, ביותר את הדרשה להענקת זכויות ליהודים בברית-המועצות שהושמעה מפני יהודים שלא היו מוכנים להעניק זכויות שחת ליהודי אחר, רק משום שדרכיו ומחשבותיו אינם תואמים את שלהם.

שמרנו מידידינו עם הרוסים נסתדר!

ירושן של הרב כהנא מבריסל על-ידי משטרת בלגיה היתה אולי את שיא ה"בויון" למרות כל ההכחות שהושמעו בו. נישא זה מפי מארגני הוועידה, קיימת הוועידה של דובר מיניסטריון הסנים הבלגי, שהודיע מייד אחרי מעצרו של כהנא: "רצו נה של נשיאות הוועידה היהודית יישקל בי קשר לכל החלטה לגבי מה שיעשה ברב כהנא" בהודעת דובר משטרת בריסל נאמר עוד כי הרב כהנא נעצר "מפני שנוכחותו לא נראתה למארגני הוועידה."

סמל המיאסד שהשתלם: עסקן בניסיה יונה כסה

זה היה רק מרגיז את הרוסים... הסכמתי לקבל את התפקיד הזה מפני שאני רוצה לקשר בין הותיקים והעולים החדשים. כל העולים החדשים הצביעו עבורי. כמוכר ש"אני חושב שצריך לשתף גם אותם בהנהלת ההתאחדות שלנו, אך קודם הם צריכים ללמוד את המתרחש בארץ, ללכת לאולפנים ללמוד עברית, להבין את הדמוקרטיה שלנו..."

לפני 20 שנה: "ב-1936 יצא בשליחות ועידת-הפועל למרכז החלוץ בלבוב בגליציה. יצא כמה פעמים בשליחות המפלגה והיה איהוד העולמי. ב-1947 השתתף כציר בוועידה הסוציאליסטית בציריך. היה שליח ההסתדרות לוועידת האגודות המקצועיות ב"בולגריה. ציר לקונגרסים הציוניים כי"א וכ"ב. שליח האיהוד העולמי כמה פעמים בשנים האחרונות לצרפת, גרמניה, אוסטריה, צ'כיה, רומניה, שוויץ ובלגיה. ב-20 השנים האחרונות המשיך יונה כסה ב"מסעותיו, גם אחרי שפרש לפנסיה, ומסעות בניגוי השלשי היו מחויבים ודאי נוכח רשימת מסעותיו.

אבל יונה כסה, והתפקיד שהוא ממלא, הם רק סמלים המסבירים את ההרכב האנושי של ועידת בריסל.

צרות-אופק וחוסר-סובלנות

מזו יונה כסה, הפנסיונר הנאחז בתפקיד הציבורי, כך גם הפנסיונר היהודי העולמי כולו.

מן כלל להשתתף במשלחת. רק אחרי שפנה ליושב-ראש המועצה היהודית האמריקאית למען יהודי ברית-המועצות וביקש להכלילו במשלחת, הבטיח הרב הרשל שכ"ט לשריין לו מקום על חשבון נציגי ה"מזרחי. מאוחר יותר הודיע שכטר לזויטש כי לא נוכל לעשות זאת. ברצף האחרון כמעט הצליח דויטש, שעשה אולי יותר מכל מנהיג יהודי אמריקאי אחר למען יהודי ברית-המועצות, להיכלל במשלחת יחד עם צירי חרות בארצות-הברית.

אולם עסקנים מפלגתיים שלא נקפו אצבע עד כה למען יהודי ברית-המועצות, זכו להימנות על המשלחת מבלי שנסיעתם לבריסל תועיל לאיש. אפילו הופעתו של קומוניסט ממוסד כמו ח"כ משה סנה היתה מועילה יותר. הסתבר שמארגני המשלחת הישראלית שכחו להזמין את סנה להצטרף אליהם. כאשר ניכרו בו, אחרי פתיחת הוועידה, שיגרו לו מברק לארץ להצטרף ולבוא אליה. ח"כ סנה, ש"גלגל נתונה בגבס, דחה את ההזמנה.

טיול של "היהודים המקצועיים"

קרר הוועידת בריסל הפכה לכנס היהודים "המקצועיים", מעין טיול מאורגן של "הגלוב טרוטרס" של היהדות העולמית, שהוסיפו הפעם גם את בריסל למפת טיוליהם ברחבי תבל. בשל חלקה הניכר של המשלחת האמריקאית בוועידה (175 צירים מתוך 800), קיבלה הוועידה כולה צביון ימני המאפיין את המימסד של יהדות ארצות-הברית.

היתה זו בדיחה גרועה כשטענו מארגני הוועידה, שעשה שרכבו להניח לרב מאיר כהנא, מנהיג הליגה להגנה היהודית, להשתתף בוועידה בטענה שהופעתו עלולה לשתתף לה אופי ימני קיצוני. גם אחרי ש"סילוקוהו, ולפני שהגיע, זאת היתה תדמית תה של הוועידה, שבמסדרונותיה טיילו חנ"כ כי בית"ר במדים, שראש המשלחת הישראלי לית בה היה ח"כ גח"ל אברמוב ושאת ה"סערה המרכזית בה חולל מנהיג גח"ל, מנ"חם בגין. פרשת הרב כהנא, שהתחוללה ימים מס-